

Onderwerp Vaststellen Omgevingsvisie Haarlem 2045	
Nummer	2021/492095
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PG
Auteur	Traudes, J.
Telefoonnummer	023-5113506
Email	jtraudes@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie Haarlem 2045 vast.</p> <p>De omgevingsvisie is een brede integrale visie voor Haarlem en schetst de ruimtelijke ontwikkeling van de stad richting 2045. De visie verbindt beleidsopgaven vanuit verschillende sectoren met elkaar, zoals bereikbaarheid, wonen, duurzaamheid, economie, sociaal, cultureel. De visie laat zien wat de ruimtelijke consequenties zijn van het beleid. De omgevingsvisie laat zien wat de consequenties zijn van die keuzes in de (bestaande) openbare ruimte. De omgevingsvisie schetst de ontwikkeling waar we op gaan sturen. We kiezen voor mengen en verdichten, buurtgericht ontwikkelen, vergroenen en vernatten, bevorderen gezonde leefomgeving, ruimte voor energie en regie op de ondergrond en een mobiliteitstransitie. Daarnaast heeft Haarlem richting en kaders nodig om alle lopende en toekomstige ontwikkelingen in de stad in goede banen te leiden.</p>
Behandelaar voor commissie	De commissie Ontwikkeling wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	<p>2021/171773 Vrijgeven ontwerp omgevingsvisie voor de inspraak</p> <p>2020/0235879 Stand van zaken implementatie Omgevingswet Haarlem zoals aan de orde in de commissie Ontwikkeling van 20 mei 2020</p> <p>2019/039992 Huidige stand van zaken van de omgevingswet in Haarlem zoals aan de orde in de commissie Ontwikkeling van 9 mei 2019.</p> <p>2017/535313 Motie 21 Beleidskaders hoogbouw en bescherming</p>

Besluit College d.d. 12 oktober 2021	1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: <ol style="list-style-type: none"> 1. De omgevingsvisie Haarlem 2045 vast te stellen 2. De nota van beantwoording met de reactie op de zienswijzen vast te stellen 3. De volgende beleidsdocumenten gedeeltelijk in te trekken: <ul style="list-style-type: none"> - In de SOR: de waterkaart, de hitte stress kaart, de water op straat kaart - In de hoogbouwprincipes: de eigenstandige terreinen 4. De motie 21 Beleidskaders hoogbouw en bescherming erfgoed af te doen de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Naar verwachting wordt op 1 juli 2022 de omgevingswet van kracht. Deze wet bepaalt onder andere dat iedere gemeente in Nederland op 1 januari 2024 een omgevingsvisie vastgesteld dient te hebben. Deze omgevingsvisie is een brede integrale visie voor Haarlem en schetst de ruimtelijke ontwikkeling van de stad richting 2045. De visie verbindt beleidsopgaven vanuit verschillende sectoren met elkaar, zoals bereikbaarheid, wonen, duurzaamheid, economie, sociaal, cultureel. De visie laat zien wat de ruimtelijke consequenties zijn van het beleid. De omgevingsvisie laat zien wat de consequenties zijn van die keuzes in de (bestaande) openbare ruimte.

Haarlem heeft grote ambities voor de stad met ontwikkelingen in de ontwikkelzones, rond knooppunten, met betrekking tot de energietransitie en vele andere thema's die de leefomgeving raken. Haarlem heeft richting en kaders nodig om alle lopende en toekomstige ontwikkelingen in de stad in goede banen te leiden. Dat is de reden dat Haarlem niet wacht tot 2024 om de omgevingsvisie vast te stellen.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. De omgevingsvisie Haarlem 2045 vast te stellen
2. De nota van beantwoording met de reactie op de zienswijzen vast te stellen
3. De volgende beleidsdocumenten gedeeltelijk in te trekken:
 - In de SOR: de waterkaart, de hitte stress kaart, de water op straat kaart
 - In de hoogbouwprincipes: de eigenstandige terreinen
4. De motie 21 Beleidskaders hoogbouw en bescherming erfgoed af te doen

3. Beoogd resultaat

De omgevingsvisie laat zien wat de consequenties zijn van de keuzes (mengen en verdichten, buurtgericht ontwikkelen, vergroenen en vernatten, bevorderen gezonde leefomgeving, ruimte voor energie en regie op de ondergrond en een mobiliteitstransitie) in de stad. Daarnaast heeft Haarlem richting en kaders nodig om alle lopende en toekomstige ontwikkelingen in de stad in goede banen te leiden. De omgevingsvisie geeft een antwoord op de uitdagingen die een snel veranderende samenleving stelt aan onze leefomgeving.

De omgevingsvisie is ook het kader waarbinnen Haarlem een omgevingsplan opstelt. De visie is het document met de ambities en richtingen; in het omgevingsplan worden deze vertaald in concrete regels. Deze regels bepalen de ruimte voor ontwikkeling, zoals dat nu in het bestemmingsplan gebeurt.

De omgevingsvisie vervangt niet al het sectoraal beleid. Wel vormt de omgevingsvisie het overkoepelende beleidskader voor de fysieke leefomgeving. Het is ook het meest actuele beleidskader. Dat betekent dat onderdelen van het eerdere beleid door de omgevingsvisie worden overschreven. Dit eerdere beleid geldt met dit besluit dan ook niet meer.

Met het vaststellen van de omgevingsvisie wordt ook de Motie 21 Beleidskaders hoogbouw en bescherming afgedaan. Samen met de eerder vastgestelde Hoogbouwprincipes geeft de omgevingsvisie invulling aan deze motie.

4. Argumenten

1. Dit besluit is de beste manier om het beoogd resultaat te bereiken

De omgevingsvisie schetst de integrale ontwikkeling van Haarlem richting 2045. De omgevingsvisie schetst in samenhang hoe de omgevingsvisie moet worden gepositioneerd ten opzichte van de Omgevingswet en het omgevingsplan. De omgevingsvisie beschrijft de trends en ontwikkelingen voor de toekomst en koppelt die aan de opgaven waarop deze visie een antwoord moet geven. De omgevingsvisie zet de stip op de horizon voor 2045 en geeft hiermee richting aan de wijze waarop

we invulling willen geven aan deze opgaven. Tenslotte gaat de visie ook in op de vraag hoe we de omgevingsvisie tot uitvoering gaan brengen en hoe tijdens dat traject gevolgd wordt of en hoe de ambitie ook echt gehaald wordt.

2. De visie is aangescherpt aan de hand van de nota van beantwoording

De ontwerp omgevingsvisie heeft zeven weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is er voor geïnteresseerden daarnaast meermalen de mogelijkheid geweest om extra informatie te krijgen of van gedachten te wisselen met het projectteam. Dit door middel van informatiebijeenkomsten, zoals digitaal als in het ABC Architectuurcentrum. Alle reacties zijn opgenomen in de Nota van Beantwoording en van een antwoord voorzien.

Dit heeft geleid tot verdere aanscherping van de omgevingsvisie. In de nota van beantwoording komen verscheidene suggesties naar voren voor verdere verbetering. Belangrijke thema's waarop de visie verder is aangescherpt is het thema erfgoed en het thema toegankelijkheid. Daarnaast is de tekst van het uitvoeringshoofdstuk aangescherpt, is er een redeneerlijn ruimtelijke afwegingen toegevoegd en is er een heel aantal kleinere wijzigingen doorgevoerd.

3 Het besluit past binnen de implementatie van de omgevingswet

De omgevingsvisie is een verplicht instrument in de nieuwe Omgevingswet. Iedere gemeente is verplicht om de omgevingsvisie voor 1 januari 2024 te hebben vastgesteld. De omgevingsvisie laat zien wat de consequenties zijn van de keuzes in de (bestaande) openbare ruimte.

4. De omgevingsvisie bouwt voort op en integreert bestaand beleid

De omgevingsvisie is een brede integrale visie voor Haarlem. De visie verbindt beleidsopgaven vanuit verschillende sectoren met elkaar, zoals bereikbaarheid, wonen, duurzaamheid, economie, sociaal, cultureel, kortom alles dat hoort bij de stad. De omgevingsvisie bouwt voort op een aantal al bestaande brede documenten, zoals de Toekomstvisie Haarlem 2040, en de Structuurvisie Openbare Ruimte. Daarnaast is ook geput uit een aantal sectorale beleidsdocumenten, zoals de nieuwe economische visie.

5. De omgevingsvisie is het kader waarbinnen het omgevingsplan opgesteld wordt

De omgevingsvisie is ook het kader waarbinnen Haarlem een omgevingsplan opstelt. De visie is het document met de ambities en richtingen; in het omgevingsplan worden deze vertaald in concrete regels. Deze regels bepalen de ruimte voor ontwikkeling, zoals dat nu in het bestemmingsplan gebeurt.

6. De omgevingsvisie agendeert op welke manier de beschreven ambities gerealiseerd kunnen worden

Het laatste deel van de omgevingsvisie omvat een aanzet tot een stedelijke strategie. In de stedelijke strategie wordt de handelswijze van de gemeente voor de komende vijf tot tien jaar beschreven.

Vanuit stedelijk perspectief worden de kaders gesteld voor het maken van afwegingen en prioriteiten en wordt het bijbehorende (financieel) instrumentarium beschreven.

Met de strategie heeft het bestuur concrete handvatten voor het realiseren van de doelstellingen die zijn opgenomen in de omgevingsvisie. Zoals ten aanzien van het bestendigen van de duurzaamheids- en mobiliteitsambities en het zuinig gebruik van de openbare ruimte.

7. Bij het opstellen heeft uitgebreide participatie plaatsgevonden

Tijdens het opstellen heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden. De uitkomsten van deze participatie zijn verwerkt in de ontwerp omgevingsvisie. Vanwege de coronapandemie is deze participatie anders verlopen dan vooraf bedacht. De tentoonstelling van Panorama Nederland in de Haarlemse centrale bibliotheek, was de aftrap van het participatietraject. In de maanden daarna was participatie uitsluitend digitaal mogelijk. Dit beperkte enerzijds de mogelijkheden maar leidde gelukkig ook tot andere impulsen. Zo hebben veel Haarlemmers deelgenomen die eerder niet meededen met participatietrajecten.

De verschillende tussenproducten zijn besproken met diverse groepen in de stad. Na een algemene oproep via sociale media is een expertgroep samengesteld van betrokken Haarlemmers met specifieke expertise op één van de hoofdthema's van de omgevingsvisie. Daarnaast zijn de wijkraden meermaals geconsulteerd en was er een aantal bijeenkomsten met inwoners van Haarlem.

Gesproken is met belangrijke partners van de gemeente, zoals woningcorporaties, de GGD, ontwikkelaars, netwerkbedrijf, etc. Ook met buurgemeenten gingen we het gesprek aan. We hebben onze visie gelegd naast die van de gemeenten in Zuid Kennemerland, gemeente Amsterdam, gemeente Haarlemmermeer, provincie Noord Holland en andere overheden zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Naast al deze bijeenkomsten is met allerlei personen en instellingen één op één gesproken. En via een digitaal platform op de website konden inwoners hun ideeën meegeven voor de toekomst van Haarlem. Tenslotte heeft de omgevingsvisie zeven weken ter visie gelegen.

8. De uitvoering van de omgevingsvisie wordt gemonitord

In de omgevingsvisie is een evaluatietool opgenomen: de monitor. De uitvoering van de omgevingsvisie zal worden gemonitord. In het vervolgtraject op de omgevingsvisie zal dit instrument verder uitgewerkt kunnen worden om het vervolgens in te kunnen zetten.

5. Risico's en kanttekeningen

1. De digitalisering van de omgevingsvisie is nog niet afgerond

De omgevingsvisie moet digitaal worden gepubliceerd. Haarlem heeft hier een hoge ambitie uitgesproken. Vanwege vertraging van de oplevering van de module waarin de omgevingsvisie moet worden gepubliceerd bij de leverancier kan de digitalisering niet worden afgerond. Daarom is een bijlage bij de omgevingsvisie gevoegd met al het kaartmateriaal, zoals dat ook in de digitale omgeving

wordt opgenomen. Oplevering van de digitale module is nu voorzien voor het eind van het jaar. Vervolgens moet de module geïmplementeerd worden en kan de digitalisering worden afgerond.

2. De omgevingsvisie is een overkoepelende visie

De omgevingsvisie vormt het nieuwe overkoepelende beleidskader voor de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie sluit aan op bestaand beleid, maar zet ook nieuwe accenten. Op onderdelen wordt het bestaand beleid door de omgevingsvisie overschreven. Dit betekent dat de uitgangspunten zoals verwoord in de omgevingsvisie prevaleren boven de uitgangspunten van onderliggende beleidsstukken, wanneer er eventuele conflicten zijn.

Zo is de structuurvisie openbare ruimte op punten verouderd. Belangrijke wijzigingen zijn dat de Kennemertunnel in de Omgevingsvisie niet terugkomt (dit is in lijn met het nieuwe mobiliteitsbeleid), de “Hittestresskaart”, de “Waterkaart” en de “Water op straat-kaart” uit de SOR gedateerd zijn. Over deze onderwerpen is inmiddels veel meer bekend. De kaarten uit de SOR komen met het vaststellen van de omgevingsvisie te vervallen. De onderwerpen Klimaatmaatregelen, Ondergrondse infrastructuur en het HOV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid (in de SOR: knooppunt Buitenrust) zijn sinds de vaststelling van de SOR veel urgenter geworden. De toegenomen urgentie van deze opgaven heeft een plek gekregen in de Omgevingsvisie en leidt plaatselijk tot een andere ruimtetoedeling in de openbare ruimte dan in de SOR werd beoogd.

Een ander belangrijk beleidsdocument is de woonvisie. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de woonvisie is het feit dat we terughoudend willen omgaan met splitsen en verdichten en in de eerste plaats inzetten op woningontwikkeling in de ontwikkelzones. Dit werkt ook door in de huisvestingsverordening. Bij de eerste herziening moet dit worden meegenomen.

In een aanscherping op de hoogbouwprincipes zijn eigenstandige terreinen in de omgevingsvisie niet meer opgenomen als geschikte locaties voor hoogbouw door middel van herontwikkeling.

Dit zijn de hoofdpunten, hier ligt een uitgebreide inventarisatie aan ten grondslag.

Andere belangrijke beleidsstukken, zoals de economische visie en de mobiliteitsvisie zijn van recente datum en daarom in lijn met de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is na vaststelling het overkoepelende beleidskader. De andere beleidsdocumenten moeten hier op aangepast worden.

De komende tijd wordt daarom het “beleidshuis” geïnventariseerd. Op basis van deze inventarisatie brengen we in beeld hoe het beleidshuis er in de toekomst idealiter uit zou moeten zijn.

Vervolgens kunnen de bestaande stukken worden gepositioneerd onder de omgevingsvisie. Bij de herziening van deze stukken wordt het beleid dan ook in lijn gebracht met de omgevingsvisie. Hiervoor gebruiken we het programma-instrument zoals beschreven in de omgevingswet.

3. De commissie voor de MER heeft advies uitgebracht.

Voor de omgevingsvisie is een Omgevings Effect Rapportage (OER) opgesteld. Op de OER is een toetsing uitgevoerd door de Commissie voor de MER. De belangrijkste conclusie van de commissie is erop gericht dat de omgevingseffecten niet gekoppeld zijn aan een locatie in de stad. De commissie adviseert om een ruimtelijke analyse toe te voegen waardoor de effecten beter in beeld worden gebracht en beslissingen t.a.v. de verdere ontwikkeling van Haarlem beter onderbouwd genomen kunnen worden. In de omgevingsvisie was deze voorgestelde ruimtelijke analyse al deels opgenomen, maar was nog niet verwerkt in de OER. Aan de OER is een tabel toegevoegd waarin de belangrijkste effecten worden geduid per locatie. Met deze aanpassing komen we tegemoet aan het advies van de commissie. Dit vormt een goede basis voor het vervolg. De omgevingsvisie wordt verder uitgewerkt in gebiedsprogramma's, daarin worden de locatie specifieke analyses inclusief voorstel concreter. De Commissie voor de MER heeft aangegeven dat bij andere omgevingsvisies die zij beoordeeld hebben, zij veelal een soortgelijk advies hebben afgegeven.

6. Uitvoering

De in de omgevingsvisie beschreven ambitie is hoog. Dit betekent dat met het vaststellen van de omgevingsvisie het gesprek over de toekomst van de stad verre van af is. De opgaven en keuzes in de omgevingsvisie moeten verder worden uitgewerkt in omgevingsprogramma's en gebiedsuitwerkingen. Hiertoe is in de omgevingsvisie een uitvoeringsstrategie opgenomen. Dit vraagt blijvende inzet van organisatie en bestuur.

7. Bijlagen

1. Omgevingsvisie Haarlem 2045
2. Kaartenboek
3. Omgevings Effect Rapportage (OER)
4. Nota van beantwoording
5. Advies uitgebracht door de Commissie voor de MER
6. Aanklikbaar kaartenbestand met lagen